

15. JULI 2014. BROJ 357

BILTEN

NEDELJA U SVETU ENERGETIKE

ENTSO-E: INVESTICIJE U MREŽU SADA ...

... ILI NA ČUPRIJI ...

RESEARCH &
DEVELOPMENT
ROADMAP $\frac{2014}{2030}$

WRITING HISTORY AGAIN

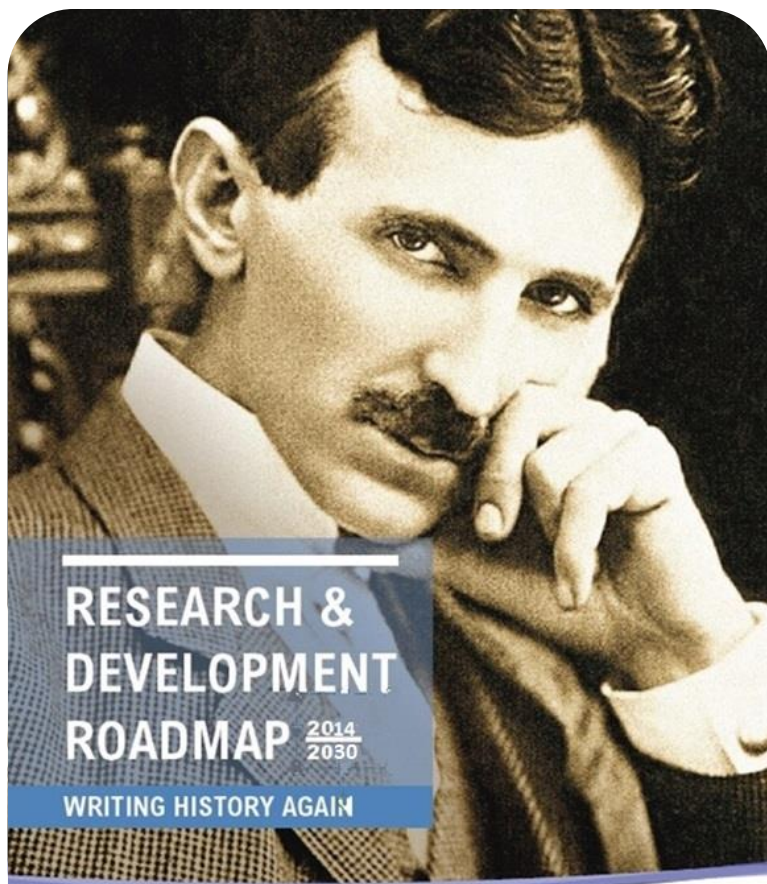
European Network of
Transmission System Operators
for Electricity

Informacije objavljene u ovom Biltenu ne treba tumačiti kao opredeljenje AERS prema temama kojima se bave
Selektovao i uredio Dušan Daković – dusan.dakovic@aers.rs

Evropa mora da investira 150 mlrd evra u prenosne mreže do 2030.

BRISEL – Evropski elektroenergetski mrežni operateri moraće do 2030. da investiraju 150 milijardi evra u visokonaponske dalekovode kako bi omogućili da energija iz obnovljivih izvora podmiruje 60% potreba EU za električnom energijom, saopšteno je 10. jula iz udruženja ovog sektora evropske privrede Entso-e. To bi računu krajnjeg potrošača dodalo 1,5-2 evra po megavatčasu (MWh), odnosno uvećalo za nekih 2% veleprodajnu cenu električne energije, saopštio je Entso-e u nacrtu ovogodišnjeg Razvojnog plana evropske mreže, koji ovaj put, umesto uobičajenih 10 godina, obuhvata period do 2030. Benefit investicije je što bi omogućio integrisanje tržišta i na sporiji rok vodio smanjenju veleprodajnih cena električne energije od dva evra do pet po MWh, zavisno od scenarija. Investiranje u 120 projekata od panevropskog značaja bi omogućilo da na tržište stigne dodatnih 30 do 100 TWh iz OIE, navodi Entso-e. Dodaje da bi ovaj projektni plan takođe direktno doprineo smanjenju emisija CO2 iz evropskog elektroenergetskog proizvodnog sektora za 20% do 2030. Plan uključuje različite scenarije ostvarivosti, zavisno od toga da li klimatske i energetske politike članica „više nacionalno, ili evropski opredeljene“ i koliko su oslonjene na obnovljive izvore. Prema EU propisima, Entso-e je dužan da svake dve godine dopuni plan, pa će tako moći da prati koji scenario je bliži realnosti i hoće li udeo OIE u energetsom miksu EU biti 40, ili 60 odsto do 2030, piše **Platts**.

European Network of
Transmission System Operators
for Electricity

entsoe

European Network of
Transmission System Operators
for Electricity

entsoe

Češki energetska regulator osudio predlog izmena zakona o energiji

PRAG – Češka Regulatorna energetska kancelarija (ERU) usprotivila se predlogu izmena zakona o energiji koji je u utorak podnelo ministarstvo industrije i trgovine te zemlje, ocenjujući da bi njegovim usvajanjem bila eliminisana nezavisnost u odlučivanju o cenama energije u Češkoj. Čelnica ERU Alena Vitaskova (foto)

rekla je novinarima da amandmani menjaju okruženje u kome svi učesnici na tržištu imaju ista prava, na račun privilegovanih monopolskih proizvođača i snabdevača, a na štetu potrošača. Nacrt izmena Zakona praktično negira postojanje regulatora, konstatovala je ona. I u ERU je takođe saopšteno da podneta verzija Zakona de facto dovodi potrošače u položaj da plaćaju za pogrešne odluke kompanija. Tokom pripreme Zakona ERU je podneo više od 110 primedbi na predložene amandmane, da bi ministarstvo na kraju izašlo sa svojom verzijom, rekao je portparol ERU. Amandmane je kritikovalo i udruženje nezavisnih snabdevača energije, „jer menja metodologiju obračuna potrošnje energije“. Iz Ministarstva je saopšteno da tokom javne debate svi učesnici mogu do 11. Jula da podnesu primedbe i sugestije. **ČTK**

Francuska elektroprivreda protiv vladine politike energetske efikasnosti

PARIZ – Francusko udruženje elektroenergetske privrede (UFE) oštro je kritikovalo prelazni energetska zakon vlade jer predlaže formulisanje energetska i klimatska ciljeva Evropske unije za 2030. na postulatu od zemlje do zemlje, prenosi **EurActiv**. Vlada u okviru toga želi da prepolovi potrošnju energije u Francuskoj do 2050., što proizvođači energije u toj zemlji smatraju neprihvatljivim i što odskače od najava opšteevropskog cilja za energetska efikasnost. UFE predlaže da se vlada unutar mera štednje energije direktno usmeri na sektore nafte i prirodnog gasa, a ne elektroenergije i dodaje da saobraćaj i sektor prerade nafte daju 60% ukupnih emisija ugljendioksida u Francuskoj.

Mađarska vlada nastavlja proces renacionalizacije energetskog sektora

BUDIMPEŠTA - Mađarska vlada je rešena da nastavi sa kupovinama kako bi stekla kontrolu nad ključnim strateškim sektorima poput energetike, objavilo je Ministarstvo narodnog razvoja. Trenutno se pregovara sa nemačkim energetskim kolosom E.ON o otkupu njegovih vlasničkih udela u Mađarskoj. Osim toga, vlada želi i potpunu kontrolu nad najvećom domaćom elektroenergetskom firmom MVM gde već sada raspolaže sa 99,91% udela, javlja mađarski dnevnik *Budapest Business Journal*.

POSLOVI

Enel prodaje poslove u elektroenergetskim sektorima Slovačke i Rumunije

RIM - Najveća italijanska javna kompanija, Enel SpA, očekuje da zaradi najmanje 4,4 milijarde evra na prodaji svojih poslova u elektroenergetskom sektoru Slovačke i Rumunije. Enel je vlasnik udela od 66% u najvećoj slovačkoj kompaniji, Slovenske Elektrane, dok u Rumuniji ima ulaganja u sektorima prenosa i

prodaje električne energije, saopšteno je 8. jula iz italijanske kompanije. Slovenske gradi dva nova reaktora u nuklearni Mohovice, projekat skup 3,8 milijardi evra i opterećen sa više pomeranja u rokovima i prekoračenja u budžetu, piše *Bloomberg*. Enel se dolaskom novog izvršnog direktora Frančeska Staracea u maju opredelio za ubranu prodaju poslova, radi balansiranja svojih pozicija, posebno opterećenih kreditima kojima je

finansirala 60 milijardi dolara vredan kolosalan posao kupvine najveće španske elektroenergetske kompanije Endesa, 2008. godine. Rimska kompanija je „proteklih dana obavestila svoje podfirmu u Slovačkoj i Rumuniji, kao i njihove manjinske akcionare o početku procesa prodaje preko izabranih finansijskih savetnika“, navodi se u saopštenju. Kao potencijalni kupac kompanije Slovenske Elektrane, pominje se češki energetski velikan ČEZ, što je u aprilu najavio njen čelnik Danijel Benes. On je u intervjuu za Bloomberg okarakterisao „kao najveću grešku u istoriji ČEZ-a, što svojevremeno nije kupila Slovenske Elektrane“. Kao drugi potencijalni interesent pominje se ruska državna nuklear-energetska kompanija Rosatom. Enel je povlačenje sa poslova u istočnoj Evropi počeo u septembru prošle godine, prodajom udela u jednom ruskom naftno-gasnom projektu za 1,8 milijardi dolara.

Vlada: ČEZ do jeseni da odluči o gradnji nuklearnih reaktora

PRAG - Kompanija ČEZ mora do jeseni da donese odluku o budućnosti gradnje dva nuklearna reaktora,

rekao je ministar finansija Češke Andrej Babis. Vodeći češki proizvođač električne energije, koji poseduje dve nuklearne elektrane kapaciteta preko 4.000 megavati, mora da uradi ovaj domaći zadatak jer vlada u Pragu planira da pre kraja godine usvoji dugoročnu energetska strategiju, pojasnio je Babis u jednom intervjuu 8. jula. Država je, inače, vlasnik udela od oko 70% u ČEZ-u. Kompanija iz Praga je u aprilu zamrzla tender u vrednosti 15 milijardi dolara za gradnju dva dodatna reaktora u nuklearni Temelin, kada je država odbila da garantuje profitabilnu otkupnu cenu

električne energije iz budućih reaktora. Babis je rekao da su državi „svakako potrebna dva nova reaktora, što traži izradu dugoročnog plana za naredne dve decenije radnog veka nuklearke“. Mada ČEZ trenutno izvozi otprilike petinu proizvedene struje, moraće u naredne dve decenije da zameni novim kapacitetima njegove stare termoelektrane na uglj. Takođe će radni vek njenoj starijoj nuklearni Dukovani da istekne oko 2034. **Bloomberg**

Turska u proteklih godinu dana uvećala elektroenergetske kapacitete za 11%

ISTANBUL – Ukupni instalisani proizvodni kapaciteti električne energije u Turskoj uvećani su za 11% na godišnjem nivou g/g i dostigli su 66.632 megavata u prvoj polovini 2014., saopštio je ministarstvo energije te zemlje. Istovremeno je proizvodnja električne energije porasla 4,3% g/g, a potrošnja 3,8% g/g. U prvoj polovini ove godine Turska je proizvela 121,350 GWh sa 116,420 GWh u istom periodu 2013. **SeeNews**

Rusi grade gasne elektrane u Iranu

TEHERAN – Zamenik iranskog ministra nafte saopštio je u sredu da je njegova zemlja potpisala memorandum-zapisnik sa Rusijom o investiranju u elektrane na prirodni gas i prateću gasovodnu infrastrukturu u toj bliskoistočnoj državi. Hamid Reza Araki je rekao da je Iran, tokom nedavnog Svetskog naftnog samita u Moskvi imao razgovore sa „dve ruske gigantske gasne kompanije“ o pomenutim investicijama, na bazi čega su sve strane potpisale memorandum o dogovorenim zaključcima sa sastanka. **FNA**

OETTINGER: Škriljni gas može zadovoljiti 10% evropskih energetskih potreba

BERLIN – Škriljni gas mogao bi da pokrije oko 10% energetskih potreba zemalja Evrope, kazao je EU komesar za energiju Guenther Oettinger. On je pozvao kompanije koje imaju rezerve prema tehnologiji hidrauličnog drobljenja da razmotre sve opcije vezane za ovaj kontroverzni proces. „ Procenjujem da Evropa ima potencijal da na ovaj način dugoročno obezbedi deseti deo naših (energetskih) potreba“, kazao je Oettinger u nedelju, prenosi **UPI**.

BP: Nafta ostalo za svega 53 godine

LONDON – Naftni gigant BP dopunio je 8. jula svoju procenu globalnih rezervi nafte na 1.688 milijardi barela – dovoljno za svega 53,3 godine potrošnje u svetu, računato sadašnjim ritmom sagorevanja

ove sirovine. Mada eksperti navode da nije moguće precizirati koliko je dostupne sirove nafte ostalo ispod površine zemlje, upozorenja poput ovoga pale alarmno svetlo. Istina, BP je za 1,1% uvećano prethodnu procenu, zbog veće procene američkih rezervi. Britanski kolos računa da SAD raspolazu sa 44,2 milijarde barela sirove nafte, što je preko četvrtine iznad prethodne procene. Istovremeno se sa iskorišćavanjem tradicionalnih ležišta nafte svet mora sve više oslanjati na tzv. nekonvencionalne, teško dostupne depozite, ili uljne škriljce koji zahtevaju velike količine energije za proizvodnju nafte, prenosi **USA Today**.

Wal-Mart, pa četiri naftaša u prvih pet na Fortune 500 listi

VAŠINGTON – Američki maloprodajni gigant Wal-Mart smenio je Royal Dutch Shell sa pozicije broj jedan na Fortune-ovoj listi 500 najvećih svetskih kompanija, mereno ukupnim prihodima u godini. Kako je u ponedeljak saopšteno iz redakcije američkog časopisa, Wall-Mart je u 2013. Ostvario ukupne prihode u vrednosti 476,3 milijarde dolara, dok je anglo-holandski naftni kolos posle dve godine vladavine, sišao na drugu poziciju sa obrtom od 459,6 mlrd \$ u prošloj godini. Dve kineske naftno-gasne kompanije – Sinopec Group i Chuna National Petroleum su na 3. i 4. Mestu, ispred američkog naftnog giganta ExxonMobil. **fortune.com**

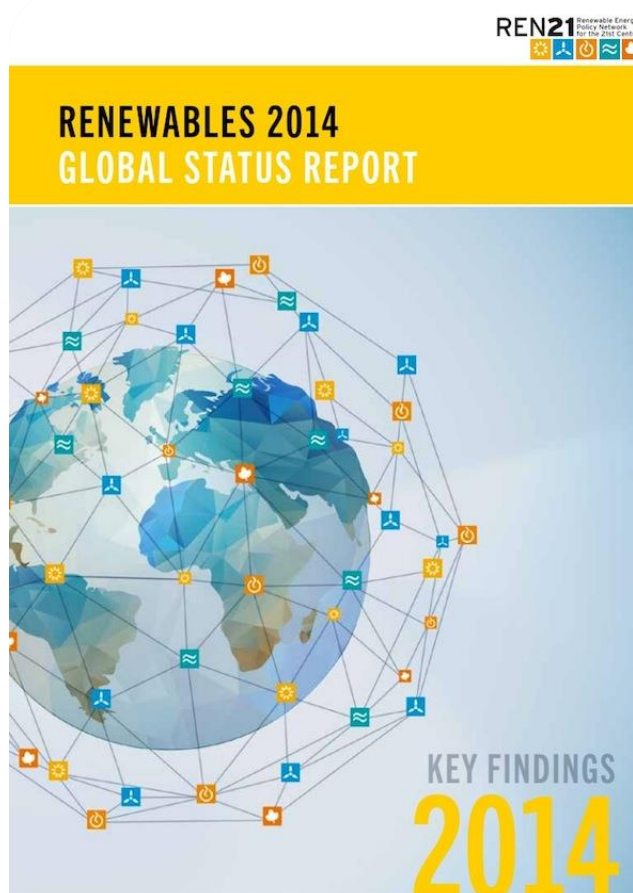
Gasovod između Rusije i Kine koštaće 60-70 milijardi dolara?

PEKING – Između 60 i 70 milijardi dolara koštaće gradnja Gaspromovog gasovoda između Rusije i Kine, rekao je u sredu šef kabineta Kremlja Sergej Ivanov. On je posle sastanka u Pekingu sa grupom ruskih studenata takođe rekao da će gradnja „Snage Sibira“ početi „u veoma bliskoj budućnosti“, prenosi **RIA Novosti**. **Reuters** primećuje da cifra koju je izneo Ivanov premašuje iznos od 55 milijardi dolara koliko je gradnju gasovoda procenio ruski ministar energije Aleksandar Novak. Kina je pristala da avansno plati Gaspromu 25 milijardi dolara kao pomoć za finansiranje gasovoda, s tim da ostatak sredstava obezbedi ruski državni gasni kolos.

OBNOVLJIVI IZVORI ENERGIJE

U proteklih deset godina globalni OIE kapacitetu udvostručeni na 1.560 GW

PARIZ - U proteklih deset godina, globalni kapaciteti obnovljivih izvora energije gotovo su se udvostručili sa 800 GW na 1.560 GW, zahvaljujući u prvom redu solarnim i vetrokapacitetima. Prema podacima globalne mreže REN21 svetski fotonaponski kapaciteti uvećani su za čak 53 puta u odnosu na 2004., dok je kapacitet energije vetra sedmostruko veći. U 2004. godini samo je 48 zemalja imalo definisane ciljeve OIE politike, dok ih je do kraja 2013. usvojilo čak 144. Investicije u OIE porasle su sa 39,5 milijardi dolara u 2004. na 214,4 milijarde u 2013. Uprkos činjenici da su globalna ulaganja u solarnu energiju pala za 22% od 2012. godine, snaga novih instalacija porasla je za više od 27%. Podaci REN21 kažu da je Kina vodeća zemlja u svetu u sektoru vetra sa 16,1 GW novih kapaciteta dodatih tokom 2013. godine, dok su SAD druge. Što se tiče solarne energije, Nemačka i dalje zauzima primat po broju ukupne instalisane snage, dok se na drugom mestu nalazi Kina, a slede Italija, Japan i SAD. Hidroenergija je još uvijek dominantan obnovljivi izvor energije u svetu sa 1.000 GW instalisane snage. Kina u tome ima udeo od 26%, dok se na drugom mestu nalazi Brazil sa 8.6%, a na trećem SAD sa 7.8%.

Izveštaj: EU da mora da poboljša način ulaganja u obnovljive energetske projekte

BRISEL – Evropski oditorski sud (ECA) upozorio je Evropsku uniju da mora da poboljša način ulaganja u obnovljive energetske projekte ako misli da ostvari cilj u toj oblasti za 2020. ECA je do ovog zaključka došao pregledom načina na koji su fondovi za taj period raspoređivani, vezano za njihovu troškovnu efektivnost i prioritete, objavljuje portal Evropske komisije europa.eu. Izveštaj je utvrdio da, iako su projekti bili spremni za implementaciju i izabrani na vreme, rezultati vezani za proizvodnju energije nisu uvek bili ostvarivani kako je planirano. Oko 4,7 milijardi evra alocirano je od 2007. do 2013. za obnovljivu energiju preko fondova EU kohezione politike.

EU postigla dogovor sa Nemačkom o zakonu o zelenoj energiji

BRISEL – Evropska unija je postigla dogovor sa vladom Nemačke o tome kako da prilagodi svoj predlog Zakona o obnovljivoj energiji EU pravilima dozvoljene državne pomoći privredi, rekao je 9. jula komesar za konkurenciju u Evropskoj komisiji Joaquin Almunia (foto). Evropska komisija je ispitivala nemačku OIE

legislativu (EEG) koja je obuhvatala meru izuzimanja tamošnje teške industrije od plaćanja nameta za OIE, kako bi zaštitila njenu konkurentnu moć u odnosu na prekookeanske suparnike. Pomoćnik nemačkog ministra privrede potvrdio je da bi u okviru dogovora sa Briselom, nekih 350 nemačkih kompanija moralo da vrati ukupno 30 miliona evra radi pokrivanja diskonta na ime OIE nameta koje im je vlada prethodno odobrila. EU je s druge strane odobrila mogućnost da se po ovom osnovu nastave da odobravaju popusti do 40% na pomenuti namet kompanijama koje same proizvode energiju koju troše. Takođe i da strani proizvođači OIE budu podvedeni pod režim planiranih aukcija za zelenu energiju od 2017. **Reuters**

Crna Gora: Struja poskupljuje od 1. avgusta za 1-2 odsto – saznaju Vijesti

PODGORICA - Cena struje za domaćinstva od 1. avgusta će najverovatnije biti povećana oko jedan do dva odsto, saznaju podgoričke **Vijesti**. Prvobitna najava je bila da će cenu povećati 5,7 odsto, To bi značilo da će domaćinstva kilovatčas struje plaćati 9,99 ili 10,09 centi sa PDV-om, umesto sadašnjih 9,9 centi. Regulatorna agencija za energetiku RAE odobrila je ovo novim odlukama o korekciji prihoda energetskih preduzeća. Nova cena će da važi od avgusta ove, do avgusta iduće godine.

Bugarska: U oktobru moguće novo poskupljenje električne energije

SOFIJA – Do kraja ove godine cene električne energije u Bugarskoj mogle bi ponovo da porastu, rekao je predstavnik tamošnje energetske (i vodoprivredne) regulatorne komisije (DKEVR) Bugarskoj nacionalnoj TV. Prema njemu, promena bi mogla da nastupi u oktobru, a poskupljenje struje ne bi bilo veće od 3%.Kako je objašnjeno, korekcija je neophodna radi pokrića deficita Nacionalne elektroenergetske kompanije (NEK), prenosi dnevnik **Novinite**. Kalkulacije DKEVR, naime, pokazuju da bi zarade NEK-a u narednih pet godina mogle sa ovom cenom da pokriju deficit kompanije od milijadu leva.

Evropska komisija zahteva od Rumunije da ukloni barijere izvozu prirodnog gasa

BRISEL – Postojeće rumunsko zakonodavstvo stvara neopravdane prepreke izvozu prirodnog gasa time što primorava proizvođače da daju prioritet prodaji tog energenta na domaćem tržištu, ocenjuje Evropska komisija (EK) i zahteva od Bukurešta da ukloni te barijere. EK smatra da je Rumunija, stvarajući prepreke prometu gasa na slobodnom tržištu, prekršila odredbe Ugovora o funkcionisanju EU i Direktive 2009/73/EC Evropskog parlamenta i Saveta od 13. jula 2009. koje se odnose na opšta pravila o unutrašnjem tržištu prirodnog gasa. EK zahteva od Rumunije da u roku od dva meseca odgovori na ovaj „obrazloženi stav“, ili bi predmet mogao biti prosleđen EU Sudu pravde, prenosi rumunska agencija **Agerpres**.

Vrdoljak: Energetska politika Hrvatske – tema razgovora Milera u Zagrebu

ZAGREB – Posle prošlonedeljne jednodnevne posete čelnika Gasproma Alekseja Milera Zagrebu, gde se u sredu najpre sastao sa predsednikom Hrvatske Ivom Josipovićem (foto), a potom i sa premijerom Zoranom Milanovićem, iz ruske kompanije je saopšteno da je u okviru razgovora o perspektivama saradnje u oblasti nafte i gasa posebna pažnja posvećena projektu Južni tok, kao i perspektivama učešća Gasprom njefta na tenderima za istraživanje i proizvodnju nafte i gasa u Hrvatskoj. Ministar privrede Hrvatske Ivan Vrdoljak, koji je učestvovao na oba sastanka, odgovorio je novinarima „da se razgovaralo o energetskej politici Hrvatske, a da su Južni tok i Ina dotaknuti bez bitnih zaključaka“. Iz Gasproma je ukazano na osetan rast hrvatskog uvoza ruskog gasa, jer je u prvoj polovini ove godine toj zemlji isporučeno 340 miliona kubika, što je 45% više nego u celoj 2013. godini. Croenergo.eu

SAD poručuju Zagrebu da donese „pametne odluke“ u energetici

ZAGREB - Pomoćnica američkog državnog sekretara za evropske i evroazijske poslove Victoria Nuland naglasila je na Croatia Forumu koji se održava u Dubrovniku da je Hrvatska „fantastičan saveznik SAD na brojnim političkim i strateškim pitanjima, a sve više i na problemu rešavanje energetske sigurnosti“.

US Assistant Secretary of State Says Croatia Must Make Smart Decisions in Energy Sector

Hrvatske ambicije da postane regionalno energetsko čvorište realne su i ostvarive, smatra ona i poručuje: "Imate za to izvanredne uslove, ali morate doneti pametne odluke". U tom kontekstu spomenula je pozitivan odnos između Hrvatske i Mađarske, koje su spojene interkonekcijskim gasovodom, kao i ostale projekte u koje je Hrvatska uključena, od istraživanje obale do LNG-terminala. "Zaista imate priliku da postanete tranzitni centar za diversifikaciju nabavnih pravaca koji bi dobro došao hrvatskomj privredi, ali i predstavljao olakšanje za susede", naglasila je Nuland. Energetika-net između redova ove izjave vidi „poruku Hrvatskoj da

vrlo oprezno razmotri interes Gasproma da uđe u vlasništvo naftne kompanije INA, kao i da je planirani gasovod Južni tok suprotan strategiji gradnje hrvatskog LNG terminala i Jonsko-jadranskog gasovoda, koji bi u ovaj deo Evrope doneo azerbejdžanski gas.“

Južni tok čeka novu Evropsku komisiju

SOFIJA, LJUBLJANA - Ministar spoljnih poslova Rusije, Sergej Lavrov je u sredu u Ljubljani ponovio stavove iznete dan ranije u Sofiji da treba ukloniti sve veštačke prepreke u realizaciji projekta gasovoda Južni tok kroz (Bugarsku) Sloveniju. "Uveren sam da sada treba odstraniti sve veštačke prepreke na putu realizacije tog projekta i delovati u skladu sa potpisanim dogovorima", rekao je ruski ministar. U toku susreta, kojem je prisustvovao i predsednik Borut Pahor, ruski ministar izrazio je uverenje da će Evropska komisija ponovo uspostaviti delovanje radne grupe za rešavanje svih pitanja u vezi sa realizacijom projekta Južni tok i naglasio da je "Rusija zainteresovana za realizaciju svih dogovora koji su bili fiksirani u međuvladinim ugovorima i drugim važećim dokumentima". Pod "veštačkim preprekama" ruski ministar smatra retroaktivnu upotrebu trećeg energetskeg paketa EU, koji ne odgovara ni normama međunarodnog prava ni praksi saradnje između civilizovanih država. Erjavec je sa svoje strane ukazao da „će biti potrebno sačekati dok nova Evropska komisija krene sa radom sa novim duhom. Onda će, verujem, ponovo početi razgovori o tajmingu za Južni tok i harmonizaciji (projekta) sa EU (zakonodavnom) baštinom“. *Dnevnik*

Poslanici Evropskog parlamenta podržali su 15. Jula na plenarnoj sednici u Strazburu izbor bivšeg luksemburškog premijera Žan-Klod Junkera za novog predsednika Evropske komisije (EK). Junker će biti predsednik EK u narednih pet godina. Za njega je danas glasalo 422 poslanika, 250 je bilo protiv uz 47 uzdržanih i 10 nevažećih glasova. Junkeru je među prvim čestitao odlazeći predsednik EK Hose Manuel Baroso.